

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2017 m. gruodžio 14 d.
(OR. en)

15785/17

RECH 420
COMPET 874
ATO 54
IND 379
MI 963
EDUC 455
TELECOM 366
ENER 515
ENV 1071
REGIO 126
AGRI 706
TRANS 562
SAN 464
ESPACE 65

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU
gavimo data:	2017 m. gruodžio 13 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI- MIKKELSENUI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2017) 762 final
Dalykas:	KOMISIJS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI 2016 m. mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiklos Europos Sąjungoje ir programos „Horizontas 2020“ stebėsenos metinė ataskaita

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2017) 762 final.

Pridedama: COM(2017) 762 final

Briuselis, 2017 12 13
COM(2017) 762 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**2016 m. mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiklos Europos Sąjungoje ir
programos „Horizontas 2020“ stebėsenos metinė ataskaita**

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2016 m. mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiklos Europos Sąjungoje ir programos „Horizontas 2020“ stebėsenos metinė ataskaita

1. MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR TECHNOLOGINĖS PLĖTROS VEIKLOS METINĖS ATASKAITOS PAGRINDAS

Metinė mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiklos Europos Sąjungoje ir rezultatų sklaidos ataskaita rengiama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 190 straipsnį. Šios ataskaitos tikslas – pateikti glaustą ir neišsamią pagrindinių ataskaitiniais metais įgyvendintų priemonių apžvalgą.

2017 m. gegužės 30 d. Taryba paragino Komisiją supaprastinti savo ataskaitų teikimo strategiją, todėl šioje ataskaitoje pateikiami programos „Horizontas 2020“ metiniai stebėsenos duomenys, susiję su kvietimais teikti „Horizontas 2020“ paraiškas, kurių galiojimas baigėsi 2016 m. Nuo 2017 m. lapkričio 9 d. papildomi išsamūs „Horizontas 2020“ stebėsenos duomenys viešai skelbiami „Horizontas 2020“ skydelyje¹.

2. BENDROSIOS 2016 M. POLITINĖS APLINKYBĖS

2016-ieji buvo antrieji Komisijos darbo vadovaujant Pirmininkui J.-C. Junckeriui metai. Pradėję eiti savo pareigas, Pirmininkas J.-C. Junckeris paskelbė, kad tai bus nauja pradžia Europai, ir pristatė savo Darbo vietų kūrimo, ekonomikos augimo, teisingumo ir demokratinų pokyčių darbotvarkę, kurioje daugiausia dėmesio skiriama dešimčiai politinių prioritetų.

Komisijos 315 mlrd. EUR vertės Investicijų planas Europai kartu su Europos strateginių investicijų fondu (ESIF) davė papildomų rezultatų. Šis fondas veikė ir padėjo užtikrinti aukštos kokybės investicijas, siekiant dar labiau paskatinti Europos ekonomiką, be kita ko, mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, taip pat novatoriškas MVĮ ir mažas vidutinės kapitalizacijos įmones.

2016-aisiais prasidėjo naujas keleto svarbiausių Komisijos iniciatyvų, pavyzdžiui, energetikos sąjungos, bendrosios skaitmeninės rinkos, kapitalo rinkų sąjungos, Europos saugumo darbotvarkės ir Europos migracijos darbotvarkės, įgyvendinimo etapas. Labiau nei kada nors anksčiau ES turi būti ir svarbi ES piliečiams, ir su jais susieta. Pasak Pirmininko J.-C. Junckerio, turime glaudžiau susieti politiką, sprendimus ir strategiją.

Po Paryžiaus klimato kaitos konferencijos (COP 21) Europos Komisija pradėjo vykdyti ES energetikos ir klimato kaitos srityse priimtus įsipareigojimus – patvirtino plataus užmojo dokumentų rinkinį „Švari energija visiems europiečiams“, įskaitant komunikatą dėl spartesnio švarios energetikos inovacijų kūrimo ir diegimo (angl. ACEI). Šiame komunikate nurodomos plataus masto politikos priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti spartesnę Europos perėjimą prie konkurencingos, mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos, šiuo tikslu skatinant investicijas į švarios energijos mokslinius tyrimus ir inovacijas ir visais lygmenimis sutelkiant suinteresuotuosius subjektus, kad rinkoje būtų galima lengviau įtvirtinti naujoviškas švarios energijos technologijas ir paslaugas. Be to, Komisija visos ES vardu prisijungė prie COP 21 pradėtos tarptautinės iniciatyvos „Misija –

¹ <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/projectresults/index.html>.

inovacijos“, kuria, siekiant kovoti su klimato kaita, viešojo ir privačiojo sektorių subjektai skatinami sparčiau diegti švarios energijos inovacijas ir šiai sričiai skirti daugiau lėšų.

3. POLITIKOS PROGRAMA

Ataskaitiniais metais buvo toliau plėtojami už mokslinius tyrimus, mokslą ir inovacijas atsakingo Komisijos nario Carloso Moedaso iniciatyvos „Atviros inovacijos, atviras mokslas ir atvirumas pasauliui“ strateginiai prioritetai.

Vienas iš pagrindinių šios iniciatyvos dalies „Atviras mokslas“ projektų yra Europos mokslo debesijos sukūrimas. 2016 m. Europos Komisija, siekdama pasinaudoti duomenų revoliucija, pradėjo įgyvendinti įvairius šios iniciatyvos projektus. Mokslo debesijoje Europos mokslo įstaigoms, pramonei ir valdžios institucijoms bus sukurta pasaulinio lygio skaitmeninė infrastruktūra, suteikianti galimybę bet kuriam Europos Sąjungos mokslininkui ir inžinieriui naudotis šiuolaikiniais kompiuterijos ir duomenų saugojimo pajėgumais.

2016 m. Mokslinių konsultacijų mechanizmo mokslinių konsultantų aukšto lygio darbo grupė patvirtino mokslinę nuomonę „Lengvųjų transporto priemonių realiomis važiavimo sąlygomis ir per laboratorinius bandymus išmetamo CO₂ kiekio skirtumo mažinimas“ (angl. *Closing the gap between light-duty vehicle real-world CO₂ emissions and laboratory testing*); padarė didelę pažangą rengdama mokslinę nuomonę „Kibernetinis saugumas Europos bendrojoje skaitmeninėje rinkoje“ (angl. *Cybersecurity in the European Digital Single Market*); bei aiškinamąją pastabą „Nauji žemės ūkio biotechnologijų metodai“ (angl. *New techniques in Agricultural Biotechnology*); taip pat pradėjo rengti mokslinę nuomonę „Vandenynų kilmės maistas“ (angl. *Food from the Oceans*). 2016 m. ši aukšto lygio darbo grupė glaudžiau bendradarbiavo su naujuoju Europos akademijų, teikiančių mokslines konsultacijas politikos klausimais, konsorciumu (angl. *Science Advice for Policy by European Academies*, SAPEA), kuris finansuojamas programos „Horizontas 2020“ lėšomis ir kuriame kaupiamos išskirtinės ekspertų iš daugiau kaip šimto akademijų ir mokslininkų draugijų, veikiančių daugiau kaip 40-yje Europos šalių, žinios ir patirtis.

Siekiant didinti Europos pajėgumus kurti ir plėtoti pažangias, naujas rinkas kuriančias inovacijas, 2016 m. vasario 16 d. buvo paskelbtas kvietimas siūlyti idėjas dėl galimo Europos inovacijų tarybos įsteigimo. Jis baigė galioti tų pačių metų balandžio 29 d. Siekdama didinti ES pajėgumus, susijusius su pažangiomis, naujas rinkas kuriančiomis inovacijomis, Komisija taip pat paskelbė specialų pranešimą dėl Novatorių aukšto lygio darbo grupės sudarymo. Šios darbo grupės paskirtis – teikti ekspertų konsultacijas Europos Komisijai kuriant ir plėtojant Europos inovacijų tarybą. Paskelbus šį pranešimą gauta beveik 500 pasiūlymų. Iš jų pateiktųjų atrinkta 15 subjektų ir iš jų sudaryta grupė savo veiklą pradėjo 2017 m. sausio 1 d. Europos inovacijų taryba yra viena pagrindinių Pradedančiųjų ir veiklą plečiančių įmonių iniciatyvos, kurios Komisija ėmėsi siekdama daugybei novatoriškų Europos verslininkų suteikti visas galimybes savo veiklą išplėtoti iki pirmaujančių pasaulyje įmonių lygio, priemonių. 2016 m., dalyvaujant išorės suinteresuotiesiems subjektams ir atitinkamoms Komisijos tarnyboms, jau buvo sukurtos pagal programą „Horizontas 2020“ įgyvendinamos bandomosios priemonės.

2016 m. Europos inovacijos ir technologijos institutas įsteigė naują žinių ir inovacijų bendriją (ŽIB) – EIT maisto ŽIB, kuria, siekiant pertvarkyti Europos maisto sistemą, didinti vartotojų pasitikėjimą ir visame pasaulyje gerinti sveikatą, remiamos novatoriškos ir ekonomiškai tvarios iniciatyvos.

2016 m. pradėti įgyvendinti žiedinės ekonomikos bandomieji veiksmai, kuriais siekiama padėti įvairiems inovacijų kūrėjams įveikti reguliavimo kliūtis, šiuo tikslu sudarant

susitarimus su suinteresuotaisiais subjektais ir valdžios institucijomis². Europos Komisija, siekdama padėti inovacijų kūrėjams surasti perspektyvius su aplinka susijusių problemų sprendimo būdus ir išspręsti reguliavimo problemas, trukdančias jiems pateikti savo idėjas rinkai, įgyvendindama naują bandomąją programą pradėjo sudaryti Inovacijų sandorius.

2016 m. vasario mėn. Komisija pradėjo viešas konsultacijas dėl naujos mokslinių tyrimų ir inovacijų iniciatyvos, susijusios su tvaria maisto produktų gamyba ir geresniu vandens išteklių valdymu Viduržemio jūros regione, – Partnerystės mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje Viduržemio jūros regione (PRIMA). 2016 m. spalio mėn. Komisija priėmė Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 185 straipsniu grindžiamą pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl iniciatyvos PRIMA. Šį pasiūlymą teisėkūros institucija patvirtino 2017 m. Tai buvo svarbus žingsnis, be kita ko, atsižvelgiant į pastarojo meto įvykius šioje ES kaimyninėje teritorijoje.

2016 m. birželio mėn. Komisija ES vardu prisijungė prie 21-ojoje Klimato kaitos konferencijoje pradėtos iniciatyvos „Misija – inovacijos“. Šia iniciatyva, siekiant geriau koordinuoti švarios energijos technologijų srities mokslinių tyrimų ir inovacijų projektus, suburiamos ekonomikos požiūriu labai svarbios viso pasaulio šalys. Visi nariai įsipareigojo per kitus penkerius metus švarios energijos moksliniams tyrimams ir inovacijoms skirti du kartus daugiau valdžios sektoriaus investicijų. 2016 m. lapkričio mėn. per Bratislavoje vykusią Europos strateginio energetikos technologijų plano konferenciją buvo paskelbta šio plano 2016 m. pažangos ataskaita³. Šioje ataskaitoje pristatyti bazinių technologijų tikslai, nustatyti bendradarbiaujant su visomis valstybėmis narėmis ir kitomis įgyvendinant Europos strateginį energetikos technologijų planą dalyvaujančiomis Europos šalimis bei mokslinių tyrimų ir inovacijų suinteresuotųjų subjektų bendruomene ir jų patvirtinti. Nustatant šiuos tikslus daugiausia dėmesio skiriama bazinių mažo anglies dioksido kiekio technologijų išlaidų mažinimui ir jų veiksmingumo didinimui. Toliau 2017 m. reikia parengti atitinkamoms technologijų sritims skirtus įgyvendinimo planus ir juose nustatyti, kokius konkrečius veiksmus ir (arba) projektus Europos strateginio energetikos technologijų plano suinteresuotieji subjektai turėtų paspartinti, kad būtų pasiekti užsibrėžti tikslai.

Europos Komisija toliau įgyvendino savo iniciatyvą *Science4refugees*, skirtą mokslininkams ir tyrėjams, kurie yra prieglobsčio prašytojai ir pabėgėliai. Ja siekiama padėti mokslinį išsilavinimą turintiems pabėgėliams bei prieglobsčio prašytojams ir mokslo įstaigoms, savanoriškai pasiskelbusioms pabėgėlius priimančiomis organizacijomis, surasti vieni kitus.

2016 m. dar vienam EMTT dotacijos gavėjui buvo skirta Nobelio premija. Nyderlandų Groningeno universiteto profesorius Benas Feringas, kuris vadovavo dviem programoms „Marie Skłodowskos-Curie veiksmams“ stipendijos lėšomis finansuojamiems projektams, kartu su seru J. Fraseriu Stoddartu ir Jeanu-Pierre'u Sauvage'u už *molekulinę mašinų kūrimą ir sintezę* skirta 2016 m. Nobelio chemijos premija. Siekiant praplėsti molekulinę variklių tyrimų srities ribas, profesorius B. Feringas pirmoji EMTT dotacija pažengusiems buvo skirta 2008, o antroji – 2015 m. Profesorius B. Feringas yra šeštasis EMTT dotacijos gavėjas, kuriam skirta Nobelio premija. Anksčiau jis taip pat buvo už programos „Marie Skłodowskos-Curie veiksmams“ projektą „COFUND“ atsakingas mokslininkas. Be to, septyni EMTT dotacijų gavėjai, kai jiems buvo skiriamos EMTT dotacijos, jau buvo pelnę Nobelio premiją, taigi EMTT per dešimt veikimo metų savo dotacijas yra skyrusi iš viso trylikai Nobelio premijos laureatų.

²http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/circular-economy/docs/communication-action-plan-for-circular-economy_en.pdf

³ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/set-plan_progress_2016.pdf

2016 m. spalio mėn. Komisija pateikė pasiūlymą dėl naujos Europos kosmoso strategijos. Ši iniciatyva buvo viena iš dešimties pagrindinių dabartinės Komisijos iniciatyvų. Skelbiant įvairius kvietimus teikti pasiūlymus, minėta strategija bus glaudžiai susieta su programa „Horizontas 2020“.

2016 m. per Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą buvo pateikta keletas su moksliniais tyrimais ir inovacijomis susijusių konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų⁴. Europos mokslinių tyrimų erdvės ir inovacijų komitetas (EMTEK), Tarptautinio bendradarbiavimo mokslo ir technologijų srityje strateginis forumas (angl. SFIC) ir Bendro programavimo aukšto lygio grupė (angl. GPC) rengė savo pozicijas dėl tarpinio programos „Horizontas 2020“ vertinimo ir kitos mokslinių tyrimų ir inovacijų bendrosios programos.

2016 m. buvo toliau sėkmingai įgyvendinama 2015 m. kovo mėn. pradėta programos „Horizontas 2020“ politikos rėmimo priemonė (angl. PSF). Tai nauja priemonė, pagal kurią valstybėms narėms ir programos „Horizontas 2020“ asocijuotosioms šalims praktiškai padedama rengti, įgyvendinti ir vertinti reformas, kuriomis užtikrinama geresnė jų investicijų į mokslinius tyrimus ir inovacijas kokybė. Galiausiai buvo stiprinami investicijų į mokslinius tyrimus ir inovacijas poveikio vertinimo metodai, ypač atsižvelgiant į naująją mokslinių tyrimų ir inovacijų bendrąją programą.

4. PROGRAMOS „HORIZONTAS 2020“ ĮGYVENDINIMAS

Patvirtinus antrąją dvejų metų trukmės programos „Horizontas 2020“ darbo programą (2016–2017 m.), programa „Horizontas 2020“ suderinta su Komisijos politikos darbotvarke, visų pirma su tokiais prioritetais kaip bendroji skaitmeninė rinka, energetikos sąjunga, žiedinė ekonomika ir Europos strateginių investicijų fondas (ESIF). 2016 m. paskelbtų kvietimų teikti pasiūlymus sutarčių vertė siekė 7,7 mlrd. EUR.

2016 m. įgyvendintas antrasis programos „Horizontas 2020“ supaprastinimo priemonių rinkinys, taip pat parengtas vienkartinis išmokų bandomasis projektas. Įgyvendinant šį projektą bus išmėginta galimybė pagal 2018–2020 m. programos „Horizontas 2020“ darbo programą dideliems bendriems projektams skirti vienkartinės išmokas, siekiant pasirengti įgyvendinti devintąją bendrąją programą.

Dar vienas svarbus prioritetas, kurį reikėjo įgyvendinti 2016 m., buvo strateginis programavimas, siekiant parengti galutinę trejų metų trukmės (2018–2020 m.) programos „Horizontas 2020“ darbo programą. Atliekant šį svarbų darbą sukaupta daug įvairios informacijos, surinktos iš visų sričių suinteresuotųjų subjektų ir atvirų konsultacijų, taip pat pasinaudota visų programos „Horizontas 2020“ mokslinių tyrimų ir inovacijų bei politikos sričių ekspertų grupių darbu. Siekiant padėti pasiekti šį tikslą, iki šiol atlikta daug šios programos tyrimų ir pažangos vertinimų.

Nors programos „Horizontas 2020“ darbo programoms skiriama didžioji dalis šiai programai skiriamo finansavimo, jos papildomos pavienėmis Europos mokslinių tyrimų tarybos, Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programos (2014–2018 m.) ir Jungtinio tyrimų centro darbo programomis, taip pat Europos inovacijos ir technologijos instituto (EIT) strateginių inovacijų darbotvarke.

2016 m. taip pat buvo toliau skatinama sinergija (pavyzdžiui, bendrųjų įmonių „Švarus dangus 2“ ir ECSEL) su Europos struktūriniais ir investicijų fondais (ESI fondais) ir parengiamieji veiksmai, pavyzdžiui, kompetencijos laiptai. Kaip dalį šių veiksmų Komisijos

⁴https://ec.europa.eu/info/european-semester/european-semester-timeline/eu-country-specific-recommendations/2016-european_en.

narys Carlosas Moedasas paskelbė, kad bus toliau plečiama programos „Horizontas 2020“ pažangumo ženklo taikymo sritis. Paraiškų teikėjų buvo paprašyta nustatyti savo valstybės narės arba regiono pažangiosios specializacijos sritis ir išnagrinėti sąveikos su atitinkamomis vadovaujančiosiomis institucijomis, jų teritorijoje atsakingomis už ESI fondus, galimybes⁵. Pažangumo ženklas suteikiamas MVĮ priemonės (ir galbūt kitų vieno paramos gavėjo priemonių) vertinimo kriterijus atitinkantiems pasiūlymams, kuriems dėl biudžeto apribojimų neskiriamas finansavimas. Naudodamasi pažangumo ženklu, šalys ir (arba) regionai gali atpažinti pagal programą „Horizontas 2020“ pateiktiems perspektyviems pasiūlymams suteiktą kokybės ženklą. Taip šalys ir regionai skatinami naudotis įvairiais finansavimo šaltiniais, pavyzdžiui, ESI fondais ir kitomis nacionalinėmis arba regioninėmis investicinėmis programomis. Šie veiksmai papildomi regionams ir (arba) šalims skirta vadinamąja sutelkimo kampanija, kuria siekiama juos paskatinti įgyvendinant ESI fondų veiksmų programas įtraukti MVĮ priemonei palankius finansavimo planus.

4.1. Pagrindiniai stebėsenos duomenys. Trejų programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimo metų apžvalga

Iki 2016 m. pabaigos pagal programą „Horizontas 2020“ paskelbti 329 kvietimai teikti pasiūlymus ir pateikti 115 235 reikalavimus atitinkantys pasiūlymai, kuriais prašoma skirti 182,4 mlrd. EUR finansavimą. Iš šių pasiūlymų atrinkti finansuoti tik 14 549 pasiūlymai, taigi per pirmuosius trejus metus sėkmingai finansuota 12,6 proc. visų galutinių reikalavimus atitinkančių pasiūlymų. Iki 2017 m. rugsėjo 1 d. pasirašyti 13 903 dotacijų susitarimai, kuriems iš ES biudžeto skirtas 24,8 mlrd. EUR finansavimas. Vien tik 2016 m. pasirašyti 4 594 dotacijų susitarimai, pagal kuriuos skirta 8,3 mlrd. EUR ES finansinė parama⁶.

Per trejus metus iš viso gautos 399 927 reikalavimus atitinkančios **paraiškos**. 2016 m. labai padaugėjo atrinktų finansuoti paraiškų ir gerokai padidėjo joms skirta finansinė parama (atitinkamai 23,8 proc. ir 17,1 proc., palyginti su 2015 m.). Nuo programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimo pradžios 38,4 proc. visų paraiškų pateikė universitetai, 36,1 proc. – privatusis sektorius ir 18,2 proc. – mokslinių tyrimų organizacijos. Nors viešojo sektoriaus institucijos pagal pateiktų paraiškų skaičių užima paskutinę vietą (3,5 proc.), atrinktų finansuoti jų paraiškų dalis yra didžiausia.

Kalbant apie vienai ES valstybei narei tenkančią pasirašytų dotacijų susitarimų **dali**, pagal šį rodiklį 2016 m. pirmauja Vokietija, po jos – Jungtinė Karalystė ir Ispanija. Dvylikoje ES valstybių narių dalyvavimo įgyvendinant šią programą lygis padidėjo, labiausiai – Švedijoje ir Ispanijoje. Per pirmuosius trejus programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimo metus valstybėms narėms iš viso skirta 92,8 proc. finansavimo. Likusios lėšos paskirstytos asocijuotosioms⁷ ir trečiosioms šalims.

Visą trejų metų laikotarpį trečiosios šalys sudarė 1,94 proc. dalyvių, su kuriais buvo pasirašyti dotacijų susitarimai; tokie susitarimai pasirašyti su dalyviais iš 94 skirtingų šalių. Penkios didžiausios dalyvaujančios šalys (Jungtinės Amerikos Valstijos, Kinija, Pietų Afrika, Kanada ir Brazilija) sudarė daugiau kaip 40 proc. visų dalyvaujančių trečiųjų šalių.

⁵ http://ec.europa.eu/regional_policy/indexes/in_your_country_lt.cfm.

⁶ Šie duomenys apima kvietimus teikti pasiūlymus, kurių galiojimas baigėsi iki 2016 m. gruodžio 31 d., todėl neapima 2016 m. paskelbtų kvietimų teikti pasiūlymus, kurių terminas baigėsi 2017 m. Pastarieji bus įtraukti į kitą programos „Horizontas 2020“ metinę stebėsenos ataskaitą.

⁷ „Horizontas 2020“ asocijuotosios šalys: Albanija, Armėnija, Bosnija ir Hercegovina, Farerų salos, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Gruzija, Islandija, Izraelis, Moldova, Juodkalnija, Norvegija, Serbija, Šveicarija, Tunisas, Turkija ir Ukraina.

Didžiausia finansavimo dalis kaip ir anksčiau skirta universitetams, tačiau dalyvavimo požiūriu juos beveik pralenkė privatusis sektorius.

Privačiojo sektoriaus dalyvių, atsiliepusių į kvietimus teikti pasiūlymus, dalis nuo programos pradžios iki ataskaitinių metų pabaigos sudaro 32,8 proc. Pagal antrąją ir trečiąją ramsčius, išskyrus biudžeto punktą „Galimybės gauti rizikos kapitalą“, 63,9 proc. visų naudos gavėjų pagal pasirašytus dotacijų susitarimus yra iš privačiojo sektoriaus.

Padidėjo įgyvendinant šią programą dalyvaujančių viešojo sektoriaus institucijų ir kitų įstaigų dalis ir joms skirta daugiau finansinės paramos.

Per visą trejų metų laikotarpį pagal **MVĮ priemonę** pateikta beveik 35 000 paraiškų. Kiekvienais metais jų pateikta vis daugiau: 2014 m. – 9 061, 2015 m. – 12 713 ir 2016 m. – 13 186. Per pirmuosius trejus metus pagal MVĮ priemonę finansuota vidutiniškai 7,5 proc. galutinių pasiūlymų (2014 m. – 9,1 proc., 2015 m. – 6,4 proc. ir 2016 m. – 7,4 proc.). Kalbant apie visas paraiškas, šis rodiklis žemesnis už programos „Horizontas 2020“ vidurkį (14,8 proc.). 2016 m. MVĮ skirta 23,6 proc. (1,17 mlrd. EUR) bendro priemonės „Pirmavimas kuriant didelio poveikio ir pramonės technologijas“ (angl. LEIT) ir prioriteto „Visuomenės uždaviniai“ biudžeto lėšų, taip viršijant tikslą joms skirti 20 proc. biudžeto.

Apie 54 proc. visų programos „Horizontas 2020“ dalyvių yra **nauji dalyviai**, o likusi dalis dalyvavo įgyvendinant ir BP 7. Per pirmuosius trejus programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimo metus 73 proc. naujų dalyvių buvo privačiojo sektoriaus atstovai – iš to matyti, kad programa „Horizontas 2020“ patraukli privačioms įmonėms. Iš jų 48,9 proc. buvo MVĮ.

Per trejus metus vidutiniškai 90,5 proc. visų dotacijų susitarimų buvo pasirašyta per teisės aktuose nustatytą aštuonių mėnesių laikotarpį (netaikoma EMTT paskelbtiems kvietimams). Ši dalis padidėjo nuo 90,9 proc. 2015 m. iki 93,7 proc. 2016 m. Per pirmuosius trejus programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimo metus vidutinis **laikas iki dotacijos suteikimo** buvo 192,5 dienos ir nuolat trumpėjo (2014 m. – 208,4, 2015 m. – 189,7 ir 2016 m. – 180,9 dienos).

Be to, 2016 m. buvo toliau įgyvendinama bandomoji iniciatyva „**Spartus inovacijų diegimas**“ (angl. FTI), kurios pagrindinis tikslas – skatinti diegti inovacijas užtikrinant spartesnę naujoviškų idėjų pateikimą rinkai. Iš gautų 1 096 pasiūlymų 48-iems 2016 m. buvo skirtas daugiau kaip 100,9 mln. EUR finansavimas; 51,7 proc. projektų dalyvių buvo MVĮ.

Šiuo laikotarpiu dirbo sąlygas atitinkančių pasiūlymų **vertinimo ekspertai** iš 107 šalių⁸. Dauguma vertintojų (iš viso – 68 proc.) buvo universitetų arba mokslinių tyrimų organizacijų nariai, o 17 proc. – privačiojo sektoriaus atstovai. Viešojo sektoriaus institucijų ir kitų įstaigų atstovai sudarė apie 15 proc. visų vertintojų. 71 proc. vertintojų buvo iš ES 15 valstybių narių, 16 proc. – iš ES 13 valstybių narių, 6 proc. – iš trečiųjų šalių ir 6 proc. – iš asocijuotųjų šalių.

2016 m. buvo stiprinamos pastangos didinti tarpdalykinių kvietimų teikti pasiūlymus svarbą, itin daug dėmesio skiriant **socialinių ir humanitarinių mokslų** moksliniams tyrimams. 2016 m. buvo paskelbtos 183 socialiniams ir humanitariniams mokslams svarbios temos. Be to, atitinkamose vertinimo komisijose dirbo socialinių ir humanitarinių mokslų ekspertai, o ekspertams ir komisijų vadovams buvo pateiktos tikslinės gairės. Be to, socialiniai ir humanitariniai mokslai atliko svarbų vaidmenį įgyvendinant 6-ąją visuomenės uždavinį „Europa besikeičiančiame pasaulyje. Įtrauki, novatoriška ir mąstanti visuomenė“ – šioje srityje socialiniams ir humanitariniams mokslams svarbios temos sudarė 94 proc. visų temų.

⁸ Apskaičiuota remiantis turimais duomenimis.

Buvo toliau imamasi veiksmų, siekiant į programą „Horizontas 2020“ labiau įtraukti **lyčių aspektą**; 2016–2017 m. darbo programoje dar labiau atsižvelgiama į lyčių klausimus. Dabar programos „Horizontas 2020“ interneto svetainėje lyčių lygybei skirtas atskiras puslapis⁹, taip pat dedama daugiau pastangų siekiant užtikrinti, kad būtų atsižvelgiama į lyčių klausimus. Be to, 41 proc. sutarčių dėl dalyvavimo programos „Horizontas 2020“ vertinimo komisijose pasirašyta su moterimis ekspertėmis, ir šis skaičius, palyginti su praėjusiais metais (37 proc.), padidėjo.

Toliau vykdoma stebėseną, ar programos „Horizontas 2020“ išlaidos **kovai su klimato kaita ir darniam vystymuisi** atitinka šios programos reglamente nustatytus atitinkamai 35 ir 60 proc. išlaidų tikslus. Iš 2016 m. duomenų matyti, kad su darniu vystymusi susijusio tikslo siekiama taip, kaip ir buvo planuota, o su kova su klimato kaita susijęs tikslas dar nepasiektas. Iš duomenų apie 2016 m. programos „Horizontas 2020“ išlaidas (iš viso – 8,3 mlrd. EUR) matyti, kad 28 proc. šių išlaidų buvo skirta kovai su klimato kaita ir 65 proc. – darniam vystymuisi. Vis dėlto, palyginti su ankstesniais metais, abiem atvejais išlaidų lygis padidėjo. Visos Komisijos tarnybos turi papildomai stengtis užtikrinti, kad įgyvendinant programą „Horizontas 2020“ būtų pasiektas klimato politikos aspekto integravimo tikslas. Bus toliau remiamos nuolatinės už programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimą atsakingų generalinių direktoratų pastangos integruoti klimato politikos aspektą.

Įgyvendinant **Euratomo programą** buvo toliau remiama branduolinė sauga ir branduolinės energijos plėtra. Branduolių dalijimosi mokslinių tyrimų srityje, įgyvendinant 48 projektus, kuriuose dalyvavo 1 200 mokslininkų, daugiausia dėmesio skirta trimis pagrindinėms sritims: branduolinei saugai, atliekų tvarkymui ir radiacinei saugai. Branduolių sintezės mokslinių tyrimų srityje iki 2016 m. pabaigos pasiekta 47 proc. 2014–2018 m. nustatytų orientacinių šios programos mokslinių tyrimų tikslų. Dabar teikiama pagrindinė informacija ir duomenys, reikalingi būsimam reaktoriaus ITER – pasaulinio novatoriško Prancūzijoje statomo mokslinių tyrimų įrenginio – veikimui užtikrinti.

Kalbant apie **dalyvių skaičiaus didinimą**, be politikos rėmimo priemonės ir pažangumo ženklo, 2016 m. antruoju mokslo įstaigų susiejimo (angl. *Teaming*) priemonės etapu, siekiant padėti gerinti mokslinių tyrimų rezultatus ir didinti investicijas šalyse, kuriose mokslinių tyrimų rodikliai prastesni, buvo atrinkta 10 projektų. Šiems projektams skirta po 10–14 mln. EUR, iš viso beveik 140 mln. EUR. 2016 m. taip pat buvo paskelbtas mokslo įstaigų susiejimo priemonės pirmojo etapo kvietimas teikti pasiūlymus, kuriam skirta beveik 14 mln. EUR. ES finansinės paramos. Šiomis lėšomis paremta 30 projektų. Be to, parama buvo toliau teikiama Europos bendradarbiavimui mokslo ir technologijos srityje (angl. COST).

2016 m. **tarptautinių partnerių dalyvavimas** įgyvendinant programą „Horizontas 2020“, palyginti su programos pradžia, padidėjo, tačiau tebėra gerokai mažesnis už BP 7 lygį. Siekiant stiprinti programos „Horizontas 2020“ tarptautinį aspektą, imtasi taisomųjų veiksmų. Visų pirma į 2016–2017 m. darbo programą, palyginti su 2014–2015 m. darbo programa, įtraukta daugiau tarptautinio bendradarbiavimo požiūriu svarbių temų. Be to, Komisija toliau skatino pramonines ir besiformuojančios rinkos ekonomikos šalis kurti mechanizmus, skirtus jų mokslininkų dalyvavimui įgyvendinant programos „Horizontas 2020“ veiksmus finansuoti, ir joms padėjo tai daryti. 2016 m. taip pat buvo

⁹ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/promoting-gender-equality-research-and-innovation>.

toliau stengiamasi išplėsti šių mechanizmų taikymo sritį. Buvo stiprinama komunikacijos veikla ir rengiama daugiau tikslinių partnerystės renginių, pirmiausia vykdant kampaniją „Programa „Horizontas 2020“ – atvira pasauliui!“. 2016 m. spalio mėn. Europos Komisija patvirtino ES tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje strategijos įgyvendinimo pažangos ataskaitą. Diplomacija mokslo srityje tampa vis svarbesnė ES tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje strategijos dalis. Pavyzdžiui, 2016 m. balandžio mėn. paskelbtame bendrame komunikate dėl integruotos Europos Sąjungos Arkties politikos pabrėžiama, kad plėtojant tarptautinį bendradarbiavimą Arkties klausimais moksliniams tyrimams ir inovacijoms tenka pagrindinis vaidmuo. ES taip pat sutelkė didelius politinius, finansinius ir mokslinius išteklius, siekdama padėti Zikos virusu užsikrėtusiems žmonėms ir šį virusą sustabdyti, suvaldyti, išgydyti jo sukeltą karštinę ir galiausiai šį virusą išnaikinti. Šiuo tikslu paskelbtas specialus kvietimas teikti pasiūlymus, kuriam skirta 30 mln. EUR. Šią sumą sudaro valstybių narių ir Europos Komisijos skiriamas finansavimas.

2016 m. prie programos „Horizontas 2020“ prisijungė Armėnija, Gruzija ir Tunisas, taigi asocijuotųjų šalių skaičius išaugo iki 16.

5. JUNGTINIS TYRIMŲ CENTRAS (JRC)

2016 m. JRC toliau teikė mokslinę paramą pagrindinėms politikos iniciatyvoms, pavyzdžiui, susijusioms su regionine plėtra, bendrąja skaitmenine rinka, energetikos sąjunga, žiedine ekonomika, standartizacija, ekonomine ir pinigų sąjunga ir migracija.

2016 m. balandžio mėn. Komisijos narys T. Navraščius patvirtino naują JRC 2030 m. strategiją. Ši strategija padeda JRC geriau pasirengti įgyvendinti dabartinius ir būsimus Komisijos prioritetus. Joje daugiausia dėmesio skiriama, *inter alia*, žinių valdymui ir bendradarbiavimui su pagrindiniais partneriais. JRC aktyviai padėjo įgyvendinti naująją Komisijos bendrų duomenų, informacijos ir žinių valdymo politiką. JRC Turto ir žinių valdymo modeliavimo sistema (angl. *Modelling Inventory and Knowledge Management System*) buvo išplėsta ir pertvarkyta į visos Komisijos priemonę. 2016 m. spalio mėn. buvo sukurta bendradarbiavimui skirta internetinė erdvė, kuria siekiama stiprinti bendradarbiavimą naudojantis bendra 27-ioms Europos semestro šalių grupėms skirta platforma. Be to, įsteigti nauji žinių centrai (skirti migracijai ir demografijai bei teritorinei politikai) ir kompetencijos centrai (skirti sudėtiniais rodikliais ir rezultatų suvestinėms bei mikroekonominiam vertinimui). Šiuose centruose, suburiant ekspertus, sutelkiant kompetenciją, priemones, įgūdžius, duomenis ir žinias ir bendradarbiaujant su Komisijos generaliniais direktoratais, galima teikti specialiai pritaikytas patikimas mokslines konsultacijas ir sukaupias žinias ir taip geriau patenkinti politinius poreikius.

Žiniomis, kompetencija ir priemonėmis dalydamasis su daugiau kaip 1 000 partnerių iš viso pasaulio, JRC išlaiko aukštą kompetencijos lygį ir formuojamą politiką pagrindžia geriausiais moksliniais duomenimis. 2016 m. JRC sudarė susitarimus su tokiomis strateginėmis organizacijomis kaip Vidurio Europos universitetas, Europos inovacijos ir technologijos institutas (EIT), Ukrainos nacionalinė mokslų akademija, JAV energetikos departamentas (angl. DoE) ir JAV geologinių tyrimų biuras. JRC taip pat stiprino ryšius su Afrikos šalimis, visų pirma surengdamas pajėgumų stiprinimo renginį, kurio metu buvo sprendžiami su įrodymais grindžiamu politikos formavimu susiję uždaviniai. JRC taip pat padėjo surengti kitus sėkmingus renginius, be kita ko, susitikimus „Mokslas ir regionai“ bei „Mokslas ir parlamentai“, penktąjį kasmetinį ES strategijos dėl Dunojaus regiono forumą, taip pat teikė technologijų perdavimo paramą Vakarų Balkanų šalims.

6. SKLAIDA, PANAUDOJIMAS IR KOMUNIKACIJA

Siekdama optimizuoti rezultatų panaudojimą ir sklaidą, Komisija vykdo veiklą skelbdama konkrečius kvietimus teikti pasiūlymus, imdamasi koordinavimo ir paramos veiksmų, vykdydama viešuosius pirkimus, kad projektams ir konsorciams būtų teikiama tikslinė pagalba, kurios biudžetas 2016 m. buvo maždaug 6,6 mln. EUR. Pagal bendrąją sutartį „Bendro panaudojimo stiprinimas“ (1,6 mln. EUR) remiami 239 projektai, o iki 2016 m. pabaigos sukurta 40 paslaugų. Kalbant apie išorės suinteresuotuosius subjektus, Bendrijos mokslinių tyrimų ir plėtros informacinei paslaugai CORDIS, kuri yra Europos Komisijos pagrindinė viešoji informacijos apie visus ES lėšomis finansuojamus mokslinių tyrimų projektus ir jų rezultatus saugykla ir sklaidos portalas, skirta 5 mln. EUR. Įgyvendinant naujas iniciatyvas, paslauga CORDIS buvo išplėsta ir patobulinta. Naudodamasi funkcija „Rezultatų rinkiniai“, tikslinė auditorija gali susipažinti su tinkamais naudoti mokslinių tyrimų rezultatais, o nauja patobulinta paslauga „Rezultatai trumpai“ suteikia galimybę projektų rezultatus ir poveikį pristatyti platesnei visuomenei. Ši veikla buvo papildoma nuolatinėmis pastangomis pristatyti sėkmingus ES lėšomis finansuojamus mokslinius tyrimus ir inovacijas, itin daug dėmesio skiriant programai „Horizontas 2020“. Siekiant atkreipti dėmesį į ilgalaikį nuolatinės ES paramos pagrindinių sričių moksliniams tyrimams ir inovacijoms poveikį, imtasi naujų komunikacijos veiksmų.

Pagal programos „Horizontas 2020“ atviros prieigos politiką naudos gavėjai turi užtikrinti, kad programos „Horizontas 2020“ lėšomis finansuojami kitų mokslininkų recenzuojami moksliniai leidiniai būtų atiduodami į saugyklas, taip pat atvirą jų prieigą, t. y. kad vartotojas su jais galėtų nemokamai susipažinti internetu. Remiantis pasirašytais dotacijų susitarimais, iki 2016 m. pabaigos į šį bandomąjį projektą buvo įtraukta apie 68 proc. pagrindinių sričių projektų. Nors šis bandomasis projektas susijęs su tam tikromis programos „Horizontas 2020“ sritimis, pavyko užtikrinti dar geresnę atvirą prieigą prie mokslinių tyrimų leidinių ir duomenų, o nuo 2017 m. darbo programose bus įtvirtinta bendroji atviros prieigos prie duomenų taisyklė.

Visapusiškai laikantis geresnio reglamentavimo dokumentų rinkinio nuostatų, daugiau dėmesio skiriama strateginio programavimo ir politikos ciklo stebėsenai ir vertinimui.

7. PERSPEKTYVOS

Šios perspektyvos nustatytos atsižvelgiant į tai, kad netrukus bus įpusėta įgyvendinti programą „Horizontas 2020“, taip pat į jos tarpinį vertinimą bei išankstines pastangas nustatyti tolesnės bendrosios programos pagrindą.

2017 m. buvo atlikti programos „Horizontas 2020“ ir Euratomo programos tarpiniai vertinimai¹⁰. Šių vertinimų rezultatai paskatino tobulinti 2018–2020 m. darbo programą, pavyzdžiui, stengtis didinti teigiamai įvertintų paraiškų teikėjų pasiūlymų skaičių.

2016 m. rugsėjo mėn. buvo sudaryta Pascalio Lamy pirmininkaujama aukšto lygio darbo grupė, kuriai pavesta sukurti būsimų ES mokslinių tyrimų ir inovacijų viziją ir parengti strategines rekomendacijas, kaip ateityje būtų galima didinti ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programų poveikį. Ši darbo grupė savo galutinę ataskaitą pateikė 2017 m. liepos mėn.¹¹ Aukšto lygio darbo grupės ataskaita, taip pat patirtis, įgyta atliekant programos „Horizontas 2020“ tarpinį vertinimą, nuolatinės prognozės ir ekonominis viešo mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo bei jo poveikio pagrindimas bus pagrindiniai elementai, nutiesiantys kelią tolesnei bendrajai programai. Šios programos pasiūlymą Komisija pateiks 2018 m.

¹⁰ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=h2020evaluation.

¹¹ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=hlg.